

УДК 376-056.45(569.4)

DOI <https://doi.org/10.32782/1992-5786.2024.92.5>

О. В. Золотарьова

кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри мовної підготовки
ДВНЗ «Донецький національний технічний університет»

М. М. Кабанець

доктор педагогічних наук, професор,
завідувачка кафедри мовної підготовки
ДВНЗ «Донецький національний технічний університет»

ПІДГОТОВКА ВЧИТЕЛІВ ДО РОБОТИ З ОБДАРОВАНИМИ УЧНЯМИ: ДОСВІД УКРАЇНИ ТА ІЗРАЇЛЮ

У статті піднімаються питання необхідності здійснення спеціальної підготовки вчителів до роботи з обдарованими учнями. Визначені питання розглядаються з використанням методів компаративістики, оскільки порівнюється досвід двох країн – України та Ізраїлю. Пропонується не лише аналіз окремих педагогічних проблем, а й можливі шляхи їх вирішення.

Актуальність даної проблеми полягає у необхідності удосконалювати освітню систему України, дбати про її відповідність світовим трендам. Розвиток можливостей більш ефективно розвивати дітей, які мають таланти і обдарування, є важливим завданням сучасної педагогіки. Запровадження спеціальної підготовки вчителів могла би суттєво цьому сприяти.

Розглядається практика налагодження такої підготовки в Ізраїлі, оскільки це та країна, де освіті обдарованих дітей приділяється особлива увага держави. В Ізраїлі вже здійснюється підготовка вчителів, які працюють з талановитими і обдарованими учнями, за спеціальними програмами. Ізраїльські науковці мають низку досліджень і публікацій з цього питання. У своїх роботах вони аналізують особистісні якості та професійні критерії вчителів обдарованих учнів, тому досвід Ізраїлю може бути корисним для удосконалення української системи роботи з обдарованими дітьми.

Розглянуто також практику виявлення і роботи з обдарованими учнями в Україні. Означено проблеми, які потребують вирішення. Окрему увагу приділено розгляду шляхів пошуку обдарованих учнів і здійсненню підготовки педагогів до роботи з ними. Українська педагогіка має великий досвід виявлення учнів з високими здібностями, а також розвитку дитячих і юнацьких талантів. Проте невирішеними залишаються питання організації спеціальної підготовки вчителів до роботи з обдарованими дітьми та визначення навчальних закладів, які можуть цим займатися. Запропоновано створення відповідної мережі навчальних закладів, які могли би пропонувати спеціальні програми підготовки або перепідготовки вчителів, які бажать працювати з дітьми, що мають високі освітні потреби. Окремого розгляду потребують питання змісту такої підготовки і створення відповідних освітніх програм або програм перепідготовки педагогічних кадрів.

Ключові слова: спеціальна підготовка вчителів, навчання обдарованих школярів, робота з обдарованими учнями в Україні та Ізраїлі.

Постановка проблеми в загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими або практичними завданнями. Українська система шкільної освіти нині активно займається пошуками можливостей задовольняти різні освітні потреби дітей. Просування ідеї інклюзивного навчання передбачає врахування запитів у тому числі і дітей, які мають високі освітні потреби, тобто інтелектуально та академічно обдарованих. Згідно Закону України «Про повну загальну середню освіту», «Рівний доступ до здобуття повної загальної середньої освіти забезпечується шляхом: <...> дотримання вимог законодавства щодо доступності закладів освіти для осіб з особливими освітніми потребами; <...> використання розвиваючих засобів і методів навчання, що враховують осо-

бливі освітні потреби учнів та сприяють успішному засвоєнню змісту навчання і розвитку дитини» [1]. Під особливими освітніми потребами ми розуміємо, у тому числі, і високі освітні потреби обдарованих дітей.

Для свого успішного розвитку обдаровані діти потребують особливих умов, уваги, методичних підходів та спеціально розроблених програм, а для здійснення успішного навчально-виховного процесу – спеціально підготованих вчителів. Отже, одним з важливих завдань вітчизняної педагогіки є обґрунтування необхідності здійснювати спеціальну підготовку вчителів, які працюють з обдарованими учнями. Виконувати це завдання допомагає вивчення і науковий аналіз досвіду здійснення такої підготовки в різних країнах світу.

Однією з країн, де розвитку індивідуальних талантів і обдарувань дітей і підлітків приділяється багато уваги, є держава Ізраїль, тому вивчення її досвіду є особливо корисним.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, у яких започатковано розв'язання даної проблеми і на які спирається автор. Аналіз наукової літератури доводить, що в деяких країнах проводиться робота зі спеціальної підготовки вчителів, які працюють з обдарованими учнями. Наукове обґрунтування важливості такої підготовки, її форми і зміст розглядають у своїх роботах такі зарубіжні науковці як: Н. Vidergor, Н. David, В. Eilam, Sh. Rosemarin, S. Gallagher, D. Sisk, J. Feldhusen, J. Freeman, Echo Wu та ін.

В українській педагогіці проблемам спеціальної підготовки вчителів до роботи з обдарованими учнями в Україні та за кордоном присвячено дослідження таких науковців як В. Алфімов, О. Антонова, О. Бочарова, М. Кабанець, Л. Кокоріна, Д. Перепада, Л. Пуховська, А. Скирда, П. Тадеєв та ін. В своїх роботах вчені обґрунтовують необхідність організації і проведення такої підготовки, розглядають її форми, аналізують зміст спеціальних програм підготовки педагогів, пропонують шляхи підвищення її ефективності, вивчають і порівнюють різні аспекти спеціальної підготовки вчителів до роботи з обдарованими учнями в різних країнах світу, оцінюють її результати, а також надають рекомендації щодо запровадження такої підготовки в Україні.

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми, котрим присвячується стаття. Різні аспекти, пов'язані з обдарованістю, досліджуються не лише педагогікою, а й психологією, філософією, соціологією, правом та етикою, тому сучасна наука має великий об'єм знань, які допомагають їй визначитись з найбільш ефективними шляхами роботи з обдарованими учнями. Одним з них є організація і здійснення спеціальної підготовки вчителів, які працюють або планують працювати з обдарованими учнями. Деякі зарубіжні країни мають суттєвий досвід здійснення такої підготовки, тому його вивчення може позитивно вплинути на подальший розвиток вітчизняної педагогічної науки і призвести до її удосконалення.

Українські науковці в своїх роботах досліджують питання зарубіжного досвіду підготовки вчителів, у тому числі тих, що працюють з обдарованими учнями. В їх роботах порівнюється світовий досвід здійснення такої підготовки з українським педагогічним досвідом, визначаються переваги такої підготовки та пропонуються шляхи її покращення. Проте дане питання все ще потребує ретельного аналізу, у тому числі його розгляду в дослідженні зарубіжних науковців.

Мета статті – проаналізувати практику здійснення спеціальної підготовки вчителів для роботи

з талановитими і обдарованими учнями в Україні та Ізраїлі задля удосконалення і розвитку української освіти обдарованих шляхом запозичення позитивного зарубіжного досвіду.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. В будь-якій країні професійні вимоги до педагога є доволі високими, але професія передбачає ще й наявність певної низки особистісних якостей, які допомагають вчителю бути максимально ефективним. Тому зрозуміло, що до вчителів, які працюють з обдарованими учнями, професійні і особистісні вимоги є більш високими і дещо специфічними. Це обумовлено тими завданнями, які перед ними ставляться.

Вкрай важливим є своєчасне діагностування високих здібностей дитини, оскільки це допомагає правильно оцінити пізнавальні потреби учнів і запропонувати їм найбільш підходящу програму розвитку. Особливості таких програм полягають у створенні умов, за яких учнів спонукають самостійно мислити, аналізувати і робити висновки, обстоювати свою точку зору, проводити самостійні дослідження, розвивати свої творчі здібності, логіку, критичне мислення, вміння вести дискусію, користуватися додатковою навчальною літературою та інформаційними джерелами, користуватися наявною матеріально-технічною базою навчального закладу відповідно до своїх особистих вподобань і можливостей.

Українська освітня система застосовує низку шляхів пошуку дітей, які мають високі здібності у певній сфері людської діяльності. До шляхів пошуку обдарованих школярів належать різноманітні конкурси, змагання, олімпіади, вікторини тощо. Наприклад, конкурси-захисти науково-дослідницьких робіт учнів-членів Малої академії наук України, міжнародний конкурс з української мови імені Петра Яцика, міжнародний мовно-літературний конкурс учнівської та студентської молоді імені Тараса Шевченка, українознавча гра «Соняшник», Всеукраїнський фізичний конкурс «Левеня», міжнародний математичний конкурс «Кенгуру», Всеукраїнський природничий інтерактивний конкурс «Колосок», численні творчі і спортивні конкурси та змагання. Проте участь або високий результат у даних заходах не передбачає подальшої цілеспрямованої та спланованої роботи з цими дітьми, оскільки в країні майже відсутні довготривалі спеціальні програми розвитку обдарованих дітей. Подальша робота з такими дітьми повністю залежить від волі і можливостей батьків або окремих вчителів. В Україні наразі є проблема створення комплексного підходу до роботи з обдарованими учнями. У зв'язку з цим, важливо вивчати і аналізувати спеціальні програми розвитку і виховання талановитих і обдарованих дітей, подібні тим, що діють в Ізраїлі.

Ізраїль, беззаперечно, є одним з лідерів сучасного світу у справі пошуку і розвитку дитячої та юнацької обдарованості. Зараз країна успішно реалізує програми зі спеціальної підготовки вчителів, що бажають працювати з обдарованими учнями. Проте необхідність запровадження такої підготовки прийшла поступово з набуттям ізраїльською освітянською спільнотою суттєвого досвіду надання педагогічної підтримки учням, що мають високі здібності. Особливо це стосується підготовки вчителів, що працюють у школах. І однією із завдань цих вчителів є виявлення обдарованих дітей.

В ізраїльській системі освіти давно використовуються спеціальні тести для різних вікових груп. За результатами тестування виявляється 2–3% обдарованих дітей, з якими починають працювати спеціально підготовані вчителі за спеціально створеними програмами розвитку, що суттєво відрізняються від звичайних шкільних програм.

Для здійснення професійного супроводу дітей, що мають високі освітні потреби, в країні має бути необхідна кількість спеціально підготованих педагогів. Вчитель має бути готовим працювати як з окремою обдарованою дитиною, так і з цілим класом обдарованих учнів. Дискусійним залишається питання чи має вчитель, який працює з обдарованими дітьми, сам бути обдарованим? Деякі науковці вважають, що ні, але вони згодні з тим, що сучасні умови роботи з обдарованими дітьми вимагають від вчителя спеціальної додаткової кваліфікації [8, с. 263].

В сучасній педагогіці майже немає сумнівів щодо необхідності розробки спеціальних програм підготовки вчителів, які працюють з обдарованими учнями. Створення спеціальних курсів підготовки або перепідготовки вчителів, створення спеціальних освітніх програм, за якими має здійснюватися така підготовка, сертифікація вчителів – це необхідні умови успішної роботи з обдарованими школярами, які мають підтримуватися на рівні держави і реалізовуватися різними освітніми установами задля підвищення ефективності функціонування освіти обдарованих як цілеспрямованого, свідомого і системного процесу.

В Україні підготовка вчителів, які працюють з обдарованими учнями, відбувається на базі вже набутої вищої педагогічної освіти, а саме в інститутах підвищення кваліфікації, на курсах підвищення кваліфікації в класичних університетах та вищих педагогічних закладах країни, або в рамках спеціальних заходів, таких як конференції, семінари, майстер-класи, професійні тренінги тощо. Університети пропонують своїм студентам, майбутнім педагогам, окремі спецкурси, лекції та семінари, що присвячені проблемам педагогічної підтримки обдарованих учнів в Україні та за кордоном. Але в такому випадку знання, що отримують слухачі, є суто теоретичними, не підкріпленими

практичним досвідом і «часто виявляються фрагментарними, які не можуть забезпечити ефективну роботу з обдарованими дітьми» [4, с. 211]. На наш погляд, доцільним було би запровадження спеціальних магістерських освітніх програм, які би цілеспрямовано готували вчителів за спеціалізацією «Освіта обдарованих», надаючи як теоретичні знання, так і практичний досвід підготовки. Ще одним шляхом здійснення такої підготовки були би спеціально створені курси підготовки дипломованих педагогів, які би працювали на постійній основі в класичних та педагогічних університетах, а також в інститутах підвищення кваліфікації педагогічних кадрів.

Здійснення спеціальної підготовки педагогів є вкрай необхідним, оскільки «Ефективність педагогічної підтримки обдарованих школярів може бути нівельована наступними негативними факторами:

- низький рівень підготовки вчителів до роботи з обдарованими дітьми;

- недостатнє усвідомлення викладачами потреб та психології обдарованих учнів, і через це – відсутність ефективної допомоги» [4, с. 214].

Важливим є зміст програм підготовки вчителів обдарованих дітей. Аналіз науково-педагогічної літератури та узагальнення педагогічного досвіду з цього питання показує, що найбільш необхідними є наступні компетенції, які мають формуватися спеціальними програмами підготовки вчителів:

- вміння діагностувати обдарованість;

- вміння зберігати і підвищувати мотивацію обдарованих учнів до їх подальшого розвитку, мати позитивну мотивацію до розвитку своїх здібностей, запобігти виникненню негативної мотивації;

- вміння спрямовувати свої незвичайні здібності на благо і користь для людства, попереджати розвиток почуття переваги над іншими людьми, правильно оцінювати і розуміти призначення своїх здібностей;

- формування і розвиток високої педагогічної майстерності вчителя, яка полягає у глибокому знанні педагогіки, психології, володінні педагогічними методами та прийомами, навчальними стратегіями, навчально-виховними і розвивальними програмами та авторськими методиками роботи з обдарованими учнями;

- вміння працювати з батьками та оточенням обдарованих учнів.

Що стосується характеристик вчителів обдарованих учнів, то вони поділяються на три групи:

- ті, що стосуються знань і вмінь вчителя;

- ті, що стосуються педагогічного стилю, вміння викладати та управляти класом;

- ті, що стосуються міжособистісних відносин [11, с. 85].

Якщо узагальнити головні особистісні характеристики і професійні вимоги до вчителів обдарованих учнів, то серед них можна назвати наступні:

- розуміння когнітивних, соціальних та емоційних потреб обдарованих дітей;
- вміння правильно підбирати навчальні програми для різних груп обдарованих учнів;
- вміння створювати особливе творче середовище;
- глибоке знання предметів викладання;
- високі інтелектуальні і творчі здібності;
- розуміння необхідності постійно навчатися;
- гарні комунікаційні навички.

В науковому світі існує загальна думка щодо сутності підготовки вчителя обдарованих дітей, а саме те, що необхідно враховувати і розвивати певні особистісні якості педагога та формувати додаткові професійні компетентності, через надання спеціальних знань і вмінь. Ізраїльський науковець Н. David виокремлює низку особистісних характеристик, адміністративних, професійно-експертних та дидактичних здібностей, необхідних для вчителя, що працює з обдарованими учнями [5, с. 71]. Інший ізраїльський науковець Н. Vidergor визначає три найбільш важливих вимоги до вчителя обдарованих учнів: знання та ефективне використання навчальних технік, сильні комунікативні здібності, здібність розуміти й задовольняти потреби учнів [10, с. 143].

Проте, щоб набути таких важливих і складних знань та вмінь, вчитель має пройти спеціальну підготовку, яка має здійснюватися свідомо, цілеспрямовано, за спеціальними програмами підготовки та у певних навчальних закладах. Бажання проходити таку підготовку можуть виявляти далеко не усі вчителі, оскільки така підготовка і подальша робота з обдарованими учнями вимагають великого розумового, емоційного та психологічного напруження. «Суттєва кількість енергії, яка потрібна для навчання обдарованих учнів, є однією з головних причин, з яких багато вчителів обрали би цього не робити» [6, с. 266].

Таким чином, щоб навчати вчителів обдарованих потрібно розробляти спеціальні програми та створювати мережу освітніх установ, які відповідатимуть за таку підготовку. Очевидно, що в Україні це може відбуватися як на базі класичних університетів або інститутів післядипломної освіти, так і на базі педагогічних навчальних закладів типу освітніх коледжів, як це роблять в Ізраїлі. За результатами такої підготовки вчителів має відбуватися їх сертифікація, що має підвищити їх статус і матеріальну винагороду, оскільки працювати з обдарованими учнями є складним і вкрай відповідальним завданням. І тут також може бути корисним ізраїльський досвід сертифікації вчителів, що працюють з обдарованими і дуже здібними школярами.

Висновки з даного дослідження та перспективи подальшого розвитку в цьому напрямі. Дослідження практики роботи вчителів з обдаро-

ваними учнями демонструють, що спеціально підготовлені педагоги краще розуміють пізнавальні потреби своїх учнів, застосовують такі педагогічні методи, які краще спонукають школярів думати, аналізувати, проводити самостійні дослідження, проявляти творчі здібності. Вчителі, що мають спеціальну підготовку для роботи з обдарованими учнями, демонструють не тільки експертні знання зі свого предмету, а і кращі творчі та організаторські навички, володіють сучасним інструментарієм з виявлення обдарувань, вміють ефективно підбирати програми підготовки учнів, знають необхідні методи і прийоми навчання, мають більш високий рівень співпраці з учнями, створюють більш сприятливий навчально-виховний простір порівняно зі своїми колегами, які не мають подібної підготовки.

У своєму дослідженні J. Feldhusen підкреслює, що завдяки участі у програмах педагогічного розвитку вчителів, що працюють з обдарованими, удосконалюються такі педагогічні компетенції, як освітній рівень, культурні та інтелектуальні інтереси, повага до індивідуальних відмінностей, взаємодія з обдарованими особистостями, орієнтованість на високі результати роботи, гнучкість тощо [7, с. 547].

Вчитель обдарованих дітей в різних країнах світу може мати різний рівень підготовки і статус в професії. Є країни, де педагоги проходять спеціальну підготовку для роботи з обдарованими учнями, як, наприклад, в Ізраїлі. В деяких країнах, до яких поки що належить і Україна, така підготовка не є обов'язковою, а вчителі самостійно підвищують свою кваліфікацію, якщо працюють або планують працювати з дітьми, що мають високі освітні потреби.

В тих країнах, де освіта обдарованих не має окремого статусу, а є частиною загальної освіти, вчителі проходять підвищення кваліфікації, відвідують відповідні курси або беруть участь у спеціальних програмах педагогічного розвитку, програмах спеціальної підготовки. Цей розвиток майже завжди відбувається за власною ініціативою педагога. «Діяльність, пов'язана з розвитком дитячої обдарованості, вимагає від педагога постійного вдосконалення не лише професійних знань та вмінь, а й творчих навичок, вміння виявляти обдарованих у звичайних класах, використовувати індивідуальний підхід, опановувати спеціальні навчальні методики, покращувати знання психології обдарованості» [3, с. 155].

Деякі країни дійшли думки, що спеціальну підготовку вчителів, що працюють з обдарованими учнями, треба зробити обов'язковою, тому там підготовка таких вчителів набула особливого статусу. Наприклад, ізраїльські вчителі спеціальну підготовку для роботи з обдарованими школярами можуть отримати на факультетах післядипломної освіти педагогічних коледжів. В Україні можна було

би створити мережу освітніх закладів, які би здійснювали таку специфічну педагогічну підготовку. Ці освітні підрозділи могли би стати місцем, де поєднується теорія з практикою, де вчитель отримує усі необхідні знання та вміння щодо роботи з обдарованими учнями, оскільки навіть найбільш досвідчені вчителі потребують спеціальних знань щодо адаптації і використання програм та матеріалів для роботи з обдарованими дітьми.

Одним зі шляхів підвищення кваліфікації вчителів, які цікавляться проблемами обдарованості і розвитку обдарованих дітей, є участь у конференціях, які проводяться в кожній країні і мають, як правило статус міжнародних. Досягненнями у сфері роботи з обдарованими дітьми на всесвітньому рівні займається Всесвітня рада обдарованих дітей (The World Council of Gifted Children), яка має свій постійний печатний орган – журнал «Gifted and Talented International». Проте в багатьох країнах регулярно проводяться конференції, де розглядаються актуальні питання удосконалення роботи з обдарованими учнями, спираючись на проблеми і національний педагогічний досвід. Вчителі також можуть брати участь у різноманітних семінарах, навчатися на спеціальних курсах і за відповідними програмами розвитку.

Наразі існує низка досліджень, які здійснили українські науковці щодо вивчення питань, пов'язаних з освітою обдарованих дітей в Україні та різних країнах світу. В роботах порушуються питання виявлення обдарованості, навчання і виховання обдарованих дітей, різні аспекти їх педагогічної підтримки, а також проблеми здійснення спеціальної підготовки вчителів. В дослідженнях також аналізується та порівнюється теоретичне надбання та практичний досвід роботи з обдарованими дітьми та юнацтвом, надаються рекомендації щодо можливості запозичення позитивного педагогічного досвіду роботи з обдарованими учнями і перспектив подальшої роботи в цьому напрямку в Україні. Проте питання, пов'язані з організацією і практичним здійсненням спеціальної підготовки вчителів, що працюють зі школярами, які мають високі освітні потреби, все ще залишаються не вирішеними і потребують подальшої наукової розробки.

Список використаної літератури:

1. Закон України «Про повну загальну середню освіту» від 16.01.2020 № 463-IX (Чинний). Ст. 9. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20#n984>.
2. Золотарьова О.В. Підготовка вчителів до роботи з обдарованими учнями в Ізраїлі.

Monografia pokonferencyjna. "Science, Research, Development: Pedagogy" (Berlin, 30.01.2019–31.01.2019). Warszawa, 2019. С. 59–60. URL: <http://конференция.com.ua/pages/view/1259>.

3. Золотарьова О.В. Педагогічна підтримка обдарованих дітей в загальноосвітніх школах Ізраїлю : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.01. К., 2017. 222 с.
4. Кабанець М.М. Педагогічна підтримка обдарованих школярів: східноукраїнський досвід: монографія. Покровськ : ДВНЗ «ДонНТУ», 2019. 310 с.
5. David H. Teachers' attitude: its importance in nurturing and educating gifted children. *Gifted and Talented International*. 2011. № 26 (1/2). P. 71–80. <https://doi.org/10.1080/15332276.2011.11673590>.
6. David H. Does contemporary education for the gifted truly encourage them to fulfill their talents? Conference: IIC2013 International Interdisciplinary Conference on Education and Development, July 1–4, 2013. P. 266–295. Federal College of Education (Technical), Umunze – Anambra State, Nigeria. At: Umunze – Anambra State, Nigeria. Access mode: https://www.researchgate.net/publication/263039841_David_H_2013_Does_contemporary_education_for_the_gifted_truly_encourage_them_to_fulfill_their_talents_In_JA_Opara_Ed_Book_of_Proceedings_IIC2013_International_Interdisciplinary_Conference_on_Education.
7. Feldhusen J.F. Educating teachers to work with talented youth. In N. Colangelo and G.A. Davis (Eds.), *Handbook for Gifted Education* (2nd ed.) Boston : Allyn and Bakon, 1997. P. 547–552.
8. Rosemarin Sh. Should the teacher of the gifted be gifted? *Gifted Education International*. 2014. № 30 (3). P. 263-270. <https://doi.org/10.1177/0261429413486577>
9. Vidergor H.E., Harris C.R. (Eds.) Who is the best teacher of gifted and able student? *Applied Practice for Educators of Gifted and Able Learners*. Sense Publishers. 2015. P. 43–55. <https://doi.org/10.1007/978-94-6300-004-8>.
10. Vidergor H. Impact of professional development programs for teachers of the gifted. *Gifted and Talented International*. 2011. № 26 (1-2). P. 143–161. <https://doi.org/10.1080/15332276.2011.11673598>.
11. Vialle W., Quigley S. Does the teacher of the gifted need to be gifted? *Gifted and Talented International*, 2002. 17(2), P. 85–90. <https://doi.org/10.1080/15332276.2002.11672992>.

Zolotarova O., Kabanets M. Training teachers to work with gifted students: the experience of Ukraine and Israel

The article raises the issue of the need for special training of teachers to work with gifted students. Identified questions are considered using the methods of comparative studies, since the experience of two countries – Ukraine and Israel – is compared. Not only the analysis of individual pedagogical problems is offered, but also the ways to solve them. The relevance of this problem lies in the need to improve the educational system of Ukraine, to ensure its compliance with world trends. The development of opportunities to more effectively teach students who have talents and gifts is an important task of modern pedagogy. The introduction of special teacher training could significantly contribute to this.

The practice of establishing such training in Israel is under consideration, as this is the country where the state pays special attention to the education of gifted children. In Israel, teachers who work with talented and gifted students are already being trained in special programs. Israeli scientists have research and publications on this issue. In their works, they analyze the personal qualities and professional criteria of teachers of gifted students. Therefore, the Israeli experience can be useful for the development of the Ukrainian system of work with gifted children and youth.

The practice of identifying and working with gifted students in Ukraine is also considered. Problems that need to be solved have been identified. Particular attention is paid to the consideration of ways to find gifted children and to prepare teachers to work with them. Ukrainian pedagogy has extensive experience in identifying students with high abilities, as well as developing children's and youth talents. However, the issues of organizing special training for teachers to work with gifted children and identifying educational institutions that can do this still remain unresolved. It is suggested to create an appropriate network of educational institutions that could offer special training or retraining programs for teachers who want to work with children with high educational needs. The issue of the content of such training and the creation of appropriate educational programs for teachers requires separate consideration.

Key words: *special teachers training, nurturing gifted children, work with gifted students in Ukraine and Israel.*